

HAKA

Eesti Hariduse
Kvaliteediagentuur

Täienduskoolitusasutuse õppekavarühma kvaliteedi hindamine

Fortis Koolitus OÜ
Õppekavarühm juhtimine ja haldus

HINDAMISARUANNE

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

„Tööturuteenuste osutamine tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks“

2023

Täienduskoolitusasutuse nimi (jur)	Fortis Koolitus OÜ
Veebilehe aadress	https://shi.ee/
Kontaktisik koolitusasutuses	Aleksandra Krutšinina
Hindamiskomisjon	<p>Annika Kuus - Annika on lõpetanud Eesti Maaülikooli sotsiaalteaduste magistriõppe ettevõtluse ja ökonomika vallas. Enne seda omandas ta ka rakenduskõrghariduse Eesti Ettevõtluskõrgkoolis Mainor finantsjuhtimise alal. Ta on töötanud Võru kaubamaja juhatajana ning Võrumaa Kutsehariduskeskuses projektijuhina. Viimased kaks aastat on Annika olnud Rõuge Põhikooli direktor ja teeb seda tööd ka praegu. Kogemus kutsehariduskeskuses on andnud kogemuse õppekavade koostamise alal.</p> <p>Monika Karu - Monika on lõpetanud Tallinna Ülikooli ja saanud sealt magistrikraadi andragoogikas. Monika on töötanud Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuses, kus tema tööks oli turismiprojektide juhtimine ja viimased kaks aastat on ta tegelenud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis välisvahenditega.</p> <p>Õppekavade koostamise ja hindamise kogemus on Monikal aastatel 2017-2021, kus osales ta eksperdina Haridus- ja Teadusministeeriumile täienduskoolituse riikliku koolitustellimuse teeninduse- ja turismi valdkonna õppekavade hindamises. 2014.a juhtis Monika SA Innove juures turismierialade riikliku õppekava turismikorraldaja eriala töörühma tööd.</p>
Hindamisperiood	jaanuar-aprill 2023
Valimi õppekavad	1. Ettevõtluse alused koos äriplaani koostamisega

HINDAMISVALDKONDADE HINNANGUTE KOONDTABEL

Hindamisvaldkonnad	Koondhinnang hindamisvaldkonnale
1. Õppekava ja õppekavaarendus	<i>Nõuded on põhiosas täidetud</i>
2. Õppimine ja õpetamine	<i>Nõuded on põhiosas täidetud</i>
3. Koolitajad	<i>Nõuded on täidetud</i>
4. Ressursid	<i>Nõuded on täidetud</i>

Sisukord

Sissejuhatus	3
Õppekavarühma Juhtimine ja haldus analüüs hindamisvaldkondade lõikes	5
I ÕPPEKAVA JA ÕPPEKAVAARENDUS	5
II ÕPPIMINE JA ÕPETAMINE	8
III KOOLITAJAD	14
IV RESSURSID	15

Sissejuhatus

Täienduskoolitusasutuse õppekavarühma kvaliteedi hindamine on täienduskoolitusasutuse õppekavade ning nende alusel toimuva õppe ja õppealase arendustegevuse hindamine õppekavarühmas. Hindamist teostab Eesti hariduse Kvaliteediagentuur (edaspidi HAKA). Hinnatakse, kas kvaliteet vastab [täiskasvanute koolituse seaduses](#) (TäKS) ja [täienduskoolituse standardis](#) määratletud täienduskoolituse kvaliteedi nõuetele ning [HAKA juhendis](#) sätestatud kvaliteedikriteeriumitele.

Hindamise eesmärgiks on anda täienduskoolitusasutusele soovitusi õppe kvaliteedi parendamiseks õppekavarühmas ja tunnustada parimat kvaliteeti.

Hinnatavate õppekavade valiku on teinud HAKA asutuse veebilehel olevate koolituspakkumiste seast. Hindamiskomisjoni eesmärk on analüüsida õppe kvaliteeti õppekavarühmas ning anda analüüsi põhjal soovitusid õppe kvaliteedi parendamiseks. Komisjoni töö aluseks on täienduskoolitusasutuse esitatud õppekavarühma eneseanalüüs ja selle lisad, asutuse veebilehel olev teave ning vestlustel kogutud informatsioon.

Õppekavade ja õppe kvaliteeti analüüsitakse **4 hindamisvaldkonna** alla kuuluva **8 kriteeriumi** lõikes. Kriteerium on nõue, mille täitmist hinnatakse. Kriteeriumite all on toodud **suunised**, mis sisaldavad näiteid selle kohta, mida kriteeriumi hindamisel arvesse võetakse.

Hindamisvaldkonnad on:

- õppekavad ja õppekavaarendus
- õppimine ja õpetamine
- koolitajad
- ressursid

Hindamiskomisjon toob oma aruandes iga hindamisvaldkonna lõikes välja tugevused, parendusvaldkonnad koos soovitustega õppe kvaliteedi parendamiseks ning arenguvõimalused:

- **Tugevustena** on välja toodud head tavad, uuenduslikud lahendused jne, mis on andnud soovitud tulemusi ja seeläbi õppele lisaväärtust. Tugevused on enamasti kui nõuetele vastavus.

- **Parendusvaldkonnad ja soovitused** viitavad mittevastavustele või vajakajäämistele hindamiskriteeriumi nõuete täitmisel. Parendusvaldkonnad mõjutavad hindamisotsuse kujunemist.
- **Arenguvõimalused** on komisjoni soovitused arendustegevusteks, mis ei sisalda mittevastavust nõuete täitmisel ning mille arvestamine või mittearvestamine on koolitusasutuse otsustada. Arenguvõimalused ei mõjuta lõpphinnangu kujunemist.

HAKA täienduskoolituse hindamisnõukogu kaalub hindamiskomisjoni hinnanguid hindamisvaldkondadele ja hindamisaruandes välja toodud tugevusi, parendusvaldkondi ja soovitusi ning võtab vastavalt **HAKA juhendis** sätestatud põhimõtetele vastu ühe järgmistest hindamisotsustest: a) asutus on positiivselt läbinud õppekavarühma kvaliteedihindamise ja talle on antud kvaliteedimärk; b) asutus on positiivselt läbinud õppekavarühma kvaliteedihindamise; c) asutus ei ole positiivselt läbinud õppekavarühma kvaliteedihindamist.

ÜLEVAADE HINDAMISPROTSESSIST

Hindamiskomisjon sai asutuse õppekavarühma eneseanalüüsi koos lisadega 13.02.2023.

Tagasiside asutuse eneseanalüüsi aruandele: *Fortis OÜ poolt esitatud eneseanalüüs sisaldab kõikide hinnatavate kriteeriumite kirjeldust. Eneseanalüüsi on täiendatud näidetega, mis annavad üldiselt täpsustava arusaamise, mida koolitusasutus hinnatavas õppekavas ja üldises koolitusprotsessis oluliseks peab. Selgitatud on, milliseid muudatusi on tehtud tulenevalt koolitajatelt ja õppijatelt saadud tagasiside põhjal ja kirjeldatud paindlikku õppimise võimaldamist.*

Vestlus asutuse esindajatega toimus 02.03.2023

Komisjon saatis esmase hindamisaruande asutusele 11.04.2023

Asutus saatis oma kommentaarid komisjonile 17.04.2023

Komisjon esitas lõpliku aruande HAKAle 17.04.2023

TÕENDID

Komisjoni hindamisaruanne põhineb järgmistel tõenditel:

- Koolitusasutuse eneseanalüüs
- Hindamisvestluse protokoll (02.03.2023)
- Tõendid:
  1. Sotsiaal-Humanitaar Infokooli Koolitusel osalemise päevik;
  2. Tööturukoolituse osavõtuleht;
  3. Sotsiaal-Humanitaar Infokooli Õppeplaani täitmise aruanne;
  4. Sotsiaal-Humanitaar Infokooli Sooviavaldus-ankeet;
  5. Sotsiaal-Humanitaar Infokooli Tagasiside ankeet;
  6. Sotsiaal-Humanitaar Infokooli Tagasiside koolitajale;
  7. Sotsiaal-Humanitaar Infokooli tagasiside ankeet;
  8. Sotsiaal-Humanitaarkool Infokooli Tagasiside ankeet koolituse lõpetajale;
  9. Sotsiaal-Humanitaar Infokooli Tagasiside ankeet - õppijate tagasiside kokkuvõte;
  10. Sotsiaal-Humanitaar Infokooli õppekava "Ettevõtluse alused koos äriplaani koostamisega (alla laetud veebilehelt 14.02.2023);

11. Sotsiaal-Humanitaar Infokooli koolituse “Ettevõtluse alused koos äriplaani koostamisega” info veebilehelt (kuvatõmmis 14.02.2023).

- Fortis Koolitus OÜ veebileht www.shi.ee 10.03.2023

Õppekavarühma juhtimine ja haldus analüüs hindamisvaldkondade lõikes

I ÕPPEKAVA JA ÕPPEKAVAARENDUS

1. Õppekavad on ajakohased ja nende arendusprotsess on tõenduspõhine.

Suunised: Asutusel on olemas õppekavade väljatöötamise ja arendamise põhimõtted ja neid rakendatakse praktikas. Õppekava on välja töötatud sihtrühma ja/või tööturu vajadustest lähtuvalt. Kus võimalik, toetatakse valdkondlikele uuringutele (nt OSKA), ja kus asjakohane, lähtutakse valdkondlikest regulatsioonidest (nt määrused, rahvusvahelised standardid) või kutsestandarditest. Asutuses vaadatakse regulaarselt üle õppekavad, selgitatakse välja nende arenguvajadused, kasutades õppijate, koolitajate jt osapoolte (nt tööandjad) tagasisidet, ning uuendatakse õppekavasid, püüeldes parima kvaliteedi poole. Potentsiaalsele õppijale kättesaadav informatsioon veebilehel või muul avalikkusele kättesaadaval meediaplatvormil õppekava kohta on asjakohane.

ANALÜÜS

Koolitusasutuse õppekavade väljatöötamise ja arendamise alused on kirjeldatud ja üldised põhimõtted määratletud asutuse kodulehel oleva dokumendi "Kvaliteedi tagamise alused" punktis 3. Uute õppekavade loomise protsessi on põhjalikult kirjeldatud eneseanalüüsis ja seal kirjutatu leidis suures osas kinnitust ka hindamisvestlusel.

Eneseanalüüsis nähtub, et uue õppekava koostamiseks moodustatakse meeskond, kuhu kuuluvad õppekava sisu puudutavad sidusrühmad: juhtkond, õppekava koostaja, koolitusjuht, koolitajad (kui koolitajaid on mitu, siis valitakse juhtivkoolitaja, kes koordineerib teiste koolitajate tööd), õppekoordinaatorid, õppijad, koolituse lõpetanud, tööandjad ning valdkonna eksperdid. Kaasatud ekspertide valikul on eneseanalüüsis õppekava koostamisel välja toodud kasu nende rahvusvahelisest töökogemusest ja võimekust anda nõuandeid õppekava arendamiseks ning äriidee ja äriplaani elluviimisel. Vestlusel selgus aga, et eksperdid on eelkõige kaasatud äriplaani kaitsmise seminaril õppijatele äriplaani tagasisidestamise etapis. Koolitajad rääkisid pigem tagasiside põhjal õppematerjalide kohandamisest, mitte niivõrd õppekava arendamise kaasatusest. Eneseanalüüsis on nimetatud väikeettevõtjaid kui mentoreid, kes jagavad kogemust ja soovitusi ettevõtlusega alustamiseks ning ettevõtjana tegutsemise kohta. Vestluse käigus selgus, et mentorina on mõeldud eelpool nimetatud eksperte. Komisjon soovib seesugust teadmuspotsiaali rakendada laiemalt ka õppeprotsessi õpilaste nõustajate ja toetajatena, mitte ainult äriplaani hindamise osas. Praeguse rakendamise korral on mentorid õppetegevuses kaasatud pigem kogemuse jagajtena ja/või äriplaani hindajatena. Lisaks soovitame asutusel välja töötada juhised mentorite töö toetamiseks.

Õppijate roll õppekava arenduses tuleneb eneseanalüüsi alusel peamiselt õppijatelt saadud tagasiside analüüsist. Tagasiside tulemusel on õppekavasse lisatud sihtrühm "vähesel määral tegutsenud ettevõtjad, kes soovivad täiendada oma teadmisi kaasaegse juhtimise põhimõtetest lähtuvalt". Teiste asutuse poolt nimetatud sidusrühmade roll õppekavade arendamisel eneseanalüüsist ei selgu ja vestluse käigus seda ei käsitletud.

Eneseanalüüsis on öeldud, et õppekava koostamisel lähtutakse konkreetse sihtrühma vajadustest, mis tulenevad valdkonna uuringutest, kutsestandardist ning nii koolitajate kui sihtrühma tagasisidest. Eneseanalüüsis on kirjeldatud, et õppekava väljatöötamise ajendiks on olnud läbirääkimised valdkonna

esindajatega ja koolitusasutuse partneritega ning õppijate ja koolituse lõpetanute tagasiside koolitusvajaduse kohta. Eneseanalüüsis kirjeldatu põhjal on arvestatud ka OSKA ärihariduse metaanalüüsi 2020. Nii eneseanalüüsi kui ka õppekava kohaselt on õppekava koostamise aluseks on väikeettevõtja tase 5 kutsestandardi kompetentsid B.3.1 Äritegevuse kavandamine, B.3.2 Äritegevuse käivitamine B.3.3 Äriprotsesside korraldamine, B.3.4 Äritegevuse arendamine, B.3.5. Majandusarvestus, B.3.6 Juhtimine. Õppe eesmärk on õppekava alusel: "Koolituse tulemusel on õppija omandanud põhiteadmised ja -oskused väikeettevõtte asutamisest ja tegutsemisest, äriplaani koostamisest ning ettevõtte tegevuse parandamisest ja arendamisest." Vestlusel koolitajatega selgus, et koolitajad lähtuvad õppeprotsessis aga Eesti Töötukassa äriplaani struktuurist ja koolituse ning ka kogu õppe peamine eesmärk on äriplaani koostamine. Seega on komisjoni hinnangul koolitajate rõhuasetus eelkõige õppija toetamine äriplaani koostamisel, mitte niivõrd nende juhendamine väikeettevõtja kompetentside saavutamisel. Komisjoni arvamusel on kutsestandardi põhine õppekava ja Eesti Töötukassa äriplaani struktuuri teemad küll omavahel seotud ja sageli kattuvad, kuid koolituse läbiviimise aluseks on õppekava. Komisjon loodab, et seesugune lähenemine, kus õppe fookus on äriplaani koostamisel ning mitte väikeettevõtja kompetentside õpetamisel, on õppijatele õppe alguses selgitatud.

Asutuses vaadatakse õppekavad üle regulaarselt ja vajadusel viiakse sisse muudatusi, mida kinnitab nii eneseanalüüs kui ka vestlus asutusega. Juhtimise ja halduse valdkonna „Ettevõtluse alused koos äriplaani koostamisega“ õppekava sihtrühmaks on: (a) ettevõtlusega alustavad inimesed, kes soovivad omandada põhiteadmisi ja -oskusi oma ettevõtte asutamiseks, samuti abi äriplaani koostamisel ja riskide minimeerimisel; (b) vähesel määral tegutsenud ettevõtjad, kes soovivad täiendada oma teadmisi kaasaegse juhtimise põhimõtetest lähtuvalt. Eneseanalüüsis on selgitatud, et teine sihtrühm on õppekavale lisatud võttes arvesse õppijate eelnevast töötamisest ja õpingutest saadud kogemusi ja õppijal tekkinud vajadust kvalifikatsiooni tõstmiseks või uute oskuste omandamiseks. Vestluses antud täiendava info kohaselt koolitusjuhilt on teises sihtrühmas valdavalt need õppijad, kes tegelevad ettevõtlusega, kuid on tekkinud vajadus äriplaani koostamiseks/muutmiseks või äriidee analüüsimiseks. Komisjoni hinnangul on väikestes koolitusrühmades mõlema sihtrühma juhendamine samaaegselt võimalik, kuid oluline on, et koolitaja teadvustab sihtrühma erinevust, mõtestab vastavalt õppeprotsessi ja kasutab sobivaid õppemeetodeid.

Eneseanalüüsis kirjeldatakse, et õppe kvaliteedi tõstmiseks toimub õppekavade pidev hindamine ja arendamine, õpetegevuse ja kasutatavate õppemeetodite võrdlev analüüsimine ja vajadusel parendustegevuste korraldamine. Asjaolu, et õppekavade ülevaatamine ja vajadusel parendustegevuste tegemine toimub, kinnitas ka vestlus asutusega.

Koolitusasutuse veebilehelt on koolituse kohta leitav järgmine informatsioon: õppekavade jaotises põhjalik õppekava, koolituste jaotises koolituse tutvustus, milles viide koolituskalendrile, lisaks viie koolitaja tutvustus. Koolituskalendris on käimasoleva koolituse juures kahe koolitaja nimed. Asutuse veebilehel olev informatsioon hinnatava õppekava kohta on asjakohane. Komisjon hindab info kättesaadavust piisavaks ja kasutajasõbralikuks.

Arenguvõimalused

- 1) Asutuses on kaasatud õppekavaarendusse ning äriplaani hindamise protsessi eksperdid/mentorid, Komisjon soovib seesugust teadmuspotsiaali rakendada laiemalt ka õppeprotsessi õpilaste nõustajate ja toetajatena. Lisaks soovib komisjon välja töötada

mentoritele tegevusjuhise, et nende senist tegevust äriplaani hindajatena toetada ning potentsiaalselt laiemalt õpilaste nõustamist toetada.

2. Õppekava erinevad osad moodustavad sidusa terviku. Õpiväljundid vastavad õppekava eesmärgile ja sisule ning on õppekavas planeeritud õppeaja ja meetoditega saavutatavad.

Suunised: Õpiväljundid kirjeldavad koolituse lõpuks omandatavaid teadmisi, oskusi ja hoiakuid ning nende saavutamist õppija poolt on võimalik kas koolituse käigus ja või selle lõpus hinnata. Kus asjakohane, vastavad õpiväljundid valdkonna kutsestandardi ja/või regulatsiooni nõuetele ([täienduskoolituse standard § 2 lg 2](#)).

Õppekava erinevad osad – pealkiri, eesmärk, õpiväljundid, õpingute alustamise tingimused (sh digiõppes osalemiseks vajalikud nõuded), õppesisu, õppemeetodid, hindamine, õppemaht – on omavahel kooskõlas ja moodustavad sidusa terviku ning võimaldavad koolituse sihtrühmal ettenähtud ajaga saavutada õpiväljundid.

ANALÜÜS

Õppekavale on seatud eesmärk: “Koolituse tulemusel on õppija omandanud põhiteadmised ja-oskused väikeettevõtte asutamisest ja tegutsemisest, äriplaani koostamisest ning ettevõtte tegevuse parandamisest ja arendamisest”. Eesmärk on kooskõlas õppekava pealkirjaga. Eesmärgi saavutamiseks on õppekavas nimetatud 5 õpiväljundit: Koolituse lõpuks õppija: (1) koostab ja vormistab oma äriideest äriplaani, mida on võimalik esitada toetuse saamiseks; (2) analüüsib ettevõtlusega seotud riske ja äritegevuse võimalusi, kasutades seda ettevõtte arendamiseks; (3) analüüsib sihtturgu ning valib parimaid võimalusi oma toodete/teenuste müümiseks ja turustamiseks; (4) planeerib ettevõtte tulusid ja kulusid; (5) korraldab ja juhib ettevõtte äritegevust.

Esimene õpiväljund toetab õppe eesmärgi saavutamist, see on konkreetne ja selle tulemus hinnatav äriplaani kaitsmise seminaril. Teise ja kolmanda õpiväljundi sõnastuse kohaselt rõhuasetus analüüsimisel kui tegevusel. Ning teise õpiväljundi teine pool (kasutades seda ettevõtte arendamiseks) väljub koolituse ajaraamidest ning seda ei ole võimalik koolituse käigus hinnata. Õppekava koostamise juhendmaterjali järgi kirjeldavad õpiväljundid, milliseid teadmisi, oskusi või hoiakuid õppija õppeprotsessi lõpuks on omandanud. Sellest tulenevalt soovib komisjon teise ja kolmanda õpiväljundi ümber sõnastada vastavalt “(2) Oskab analüüsida/hinnata ettevõtlusega seotud riske ja äritegevuse võimalusi” ning “(3) Oskab analüüsida sihtturgu ning valida parimaid võimalusi oma toodete/teenuste muumiseks ja turustamiseks”. Neljas õpiväljund on õppe eesmärgi saavutamisel vajalik, samuti on õpiväljund konkreetset sõnastatud ja finantsprognooside koostamisel tagasisidestatud, selle saavutatust on ka võimalik hinnata. Viienda õpiväljundi saavutamine ei ole komisjoni hinnangul koolituse käigus saavutatav kuna koolituse käigus ei ole õppijal võimalik korraldada ega juhtida ettevõtte äritegevust. Seega on selle õpiväljundi saavutamise hindamine komisjoni arvates koolituse käigus võimatu, sest tegevus väljub koolituse ajaraamist. Siinkohal võib soovitada õpiväljundi ümbersõnastamist üldisemalt: “õppija teab/on kursis ettevõtte juhtimise ja äritegevuse korraldamise põhimõtetega”.

Õppekava alusel on õppe kogumaht 160 akadeemilist tundi, millest 80 tundi on auditoorne töö, 40 tundi praktiline töö kooli keskkonnas ja 40 tundi iseseisev töö. Auditoorne töö sisaldab õppekava alusel praktiliste ülesannete lahendamist kontakttundides. Praktika koolikeskkonnas raames toimuvad koolitaja juhendamisel rühmatööd, kaasuste lahendamine, diskussioonid, arutelud, juhtumi analüüs,

äriplaani osade vormistamine, nõustamine ja seminarid. Iseseisva töö raames koostatakse etapiviisiliselt äriplaani, sh konkurentsianalüüs, tegevuskava, turundusplaan jms. Komisjoni hinnangul toetavad õppemaht ja selle osakaalud õpiväljundite omandamist. Õppekavas kirjeldatud õppemeetodid on asjakohased õppe läbiviimiseks ning õpiväljundite hindamine, va ühe, põhimõtteliselt võimalik.

Õppes alustamise tingimusi on õppekavas nimetatud 3: (1) vähemalt keskharidus või sellele vastav välisriigi kvalifikatsioon; (2) arvuti ja interneti kasutamise oskus iseseisva kasutaja tasemel; (3) äriidee olemasolu ja soov alustada ettevõtjana. Siinkohal tuvastas komisjon kerge vastuolu viimase õppe alustamise tingimuse (3) ja sihtrühma “vähesel määral tegutsenud ettevõtjad, kes soovivad täiendada oma teadmisi kaasaegse juhtimise põhimõtetest lähtuvalt” vahel. Nimetatud sihtrühma puhul on juba tegu ettevõtjana tegutsejatega.

Hindamismeetodeid on õppekavas kolm. Need on: kirjalik test, praktiliste ülesannete lahendamine ja äriplaani esitlemine ning kaitsmine. Meetodid sobivad komisjoni hinnangul õpiväljundite ja õppe eesmärgiga.

Eneseanalüüsis kasutas asutus sageli sõna “moodul”, õppekava mooduleid ei nimetata. Asutuse kvaliteedi tagamise aluste dokumendi punkti 3.4 kohaselt on osalejatel õigus valida konkreetseid talle sobivaid mooduleid või üksikuid õppeaineid/teemasid ja läbida õppekava osaliselt. Koolitusjuht kinnitas vestluses, et moodul tähendab õppe sisu teemasid ning, et õppimine moodulite kaupa on võimalik. Konkreetsetes õppekavas vastav märge puudub. Täiskasvanute koolituse seaduses § 9 lõikes 2 sätestatud, et õpe toimub õpiväljundite põhise õppekava ja õppekorralduse eeskirja alusel. See tähendab, et juhul kui asutus tõesti moodulite kaupa õpet pakub, siis moodulite kaupa õpetamisel on oluline õppekavas iga mooduli juures välja tuua (1) konkreetne/konkreetsed õpiväljundid, mida selle mooduliga saavutatakse; (2) maht, mis kulub mooduli õpetamiseks; (3) hindamiskriteeriumid (juhul kui väljastatakse tunnistus), mille alusel õpiväljundite saavutamist hinnatakse; (4) millised dokumendid ning mis alusel need mooduli lõpetamisel väljastatakse. Komisjon juhib puudujäägile tähelepanu ning soovib selguse huvides lisada õppekavale vastavad juhised, juhul kui seesugust võimalust õppijale pakutakse.

Komisjon juhtis veebivestlusel tähelepanu õppekava kohustuliku õppematerjali nimekirjale. Selles on nimetatud kaheksa asutuse kodulehed ja lisatud lingid kodulehtedele. Kogu asutuse koduleht ei saa olla kohustuslik õppematerjal. Pigem on antud nimekiri kasulikest veebilehtedest, või kui asutuse lehtedel on kohustuslik õppematerjali osa, siis soovitame õppekavas viidata konkreetsele materjalile.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- 1) Viienda õpiväljundi “korraldab ja juhib ettevõtte äritegevust” saavutamine ei ole komisjoni hinnangul koolituse käigus saavutatav, kuna koolituse käigus ei ole õppijal võimalik korraldada ega juhtida ettevõtte äritegevust. Seega on selle õpiväljundi saavutamise hindamine komisjoni arvates koolituse käigus võimatu, sest tegevus väljub koolituse ajaraamist. Siinkohal võib soovitada õpiväljundi ümbersõnastamist üldisemalt: “õppija teab/on kursis ettevõtte juhtimise ja äritegevuse korraldamise põhimõtetega”.

Arenguvõimalused

- 1) Kodulehel on “koolitused” alajaotuses koolituse tutvustuses kirjas, et koolituse maksumus (120 akad t): 2300 eur. Koolituse maht on õppekava alusel 160 akad.tundi. Komisjon juhib sellele veale tähelepanu ning soovib viia koolituse maksumuse juures tundide arv vastavusse õppekavaga.

- 2) Teise ja kolmanda õpiväljundi sõnastuse kohaselt rõhuasetus analüüsimisel kui tegevusel. Ning teise õpiväljundi teine pool (kasutades seda ettevõtte arendamiseks) väljub koolituse ajaraamidest ning seda ei ole võimalik koolituse käigus hinnata. Õppekava koostamise juhendmaterjali järgi kirjeldavad õpiväljundid, milliseid teadmisi, oskusi või hoiakuid õppija õppeprotsessi lõpuks on omandanud. Sellest tulenevalt soovib komisjon teise ja kolmanda õpiväljundi ümber sõnastada vastavalt "(2) Oskab analüüsida/hinnata ettevõtlusega seotud riske ja äritegevuse võimalusi" ning "(3) Oskab analüüsida sihtturgu ning valida parimaid võimalusi oma toodete/teenutse muumiseks ja turustamiseks".
- 3) Asutuse kvaliteedi tagamise aluste dokumendi punkti 3.4 kohaselt on osalejatel õigus valida konkreetseid talle sobivaid mooduleid või üksikuid õppeaineid/teemasid ja läbida õppekava osaliselt. Koolitusjuht kinnitas vestluses, et moodul tähendab õppe sisu teemasid ning, et õppimine moodulite kaupa on võimalik. Konkreetsetes õppekavas vastav märge puudub. Täiskasvanute koolituse seaduses § 9 lõikes 2 sätestatud, et õpe toimub õpiväljundite põhise õppekava ja õppekorralduse eeskirja alusel. See tähendab, et juhul kui asutus tõesti moodulite kaupa õpet pakub, siis moodulite kaupa õpetamisel on oluline õppekavas iga mooduli juures välja tuua (1) konkreetne/konkreetsed õpiväljundid, mida selle mooduliga saavutatakse; (2) maht, mis kulub mooduli õpetamiseks; (3) hindamiskriteeriumid (juhul kui väljastatakse tunnistus), mille alusel õpiväljundite saavutamist hinnatakse; (4) millised dokumendid ning mis alusel need mooduli lõpetamisel väljastatakse. Komisjon juhib puudujärgile tähelepanu ning soovib selguse huvides lisada õppekavale vastavad juhised, juhul kui seesugust võimalust õppijale pakutakse.
- 4) Komisjon juhtis veebivestlusel tähelepanu õppekava kohustuliku õppematerjali nimekirjale. Selles on nimetatud kaheksa asutuse kodulehed ja lisatud lingid kodulehtedele. Kogu asutuse koduleht ei saa olla kohustuslik õppematerjal. Pigem on antud nimekiri kasulikest veebilehtedest, või kui asutuse lehtedel on kohustuslik õppematerjali osa, siis soovitame õppekavas viidata konkreetsele materjalile.

KOONDHINNANG HINDAMISVALDKONNALE ÕPPEKAVA JA ÕPPEKAVAARENDUS

Komisjoni hinnangul on asutuse eneseanalüüsi, veebilehe ja vestluse tulemusel võimalik kinnitada, et õppekavade väljatöötamise ja arendamise protsessi peale on mõeldud, see on olemas ja seda järgitakse. Õppekava arendamisse on kaasatud erinevad osapooled, kuigi nende roll protsessis pole lõpuni selge. Õppekava on aja- ja asjakohane.

Õppekavade arenduses arvestatakse erinevate sisenditega, sh tagasisidega, tööturu vajadustega ja valdkondlike trendidega. Koolitajad arvestavad sihtrühmaga ja õppekava väljatöötamises ning arendamises lähtutakse kehtivast kutsestandardist.

Vaadatud üle asutuse poolt esitatud eneseanalüüsi ning arvestades veebivestluselt saadud info ja koolitusasutuse veebilehel olevate õppekorralduse- ja kvaliteedi aluse dokumentidega, leidis komisjon, et õppekava õpiväljundid lähevad kokku nii sisu teemade kui ka koolituse eesmärgiga. Need on küll sõnastatud, kuid nendes esineb puudujäike (eeskätt viienda õpiväljundi väljumine koolituse ajaraamidest, kuid ka teise ja kolmanda õpiväljundi selgem sõnastamine oskuste perspektiivist), mis vajavad komisjoni hinnangul parandamist. Õppekava erinevad osad on omavahel enamjaolt kooskõlas ja moodustavad sidusa terviku. Õpiväljundite praegune sõnastus õppekavas ei võimalda koolituse lõpuks omandatavaid teadmisi, oskusi ja hoiakuid ning nende saavutamist kõikides aspektides hinnata.

Õppekava alusel on õppe kogumaht 160 akadeemilist tundi, millest 80 tundi on auditoorne töö, 40 tundi praktiline töö kooli keskkonnas ja 40 tundi iseseisev töö. Õppekava õppeprotsessi kirjelduses on tundide maht lahti kirjutatud teemade kaupa. Iga teema juures on kirjeldatud auditoorse, praktilise ja iseseisva töö sisu. Komisjoni hinnangul õppekava maht üldiselt teemade käsitlemiseks ja praktiliste oskuste saavutamiseks piisav.

Asutuse õppekava koostamise alus on väikeettevõtja kutsestandardi tase 5 kompetentsid. Komisjoni hinnangul on aga koolitajate rõhuasetus eelkõige õppija toetamine äriplaani koostamisel, mitte niivõrd nende juhendamine väikeettevõtja kompetentside saavutamisel. Komisjoni arvamus on, et kutsestandardi põhine õppekava ja Eesti Töötukassa äriplaani struktuuri teemad küll omavahel seotud ja sageli kattuvad, kuid koolituse läbiviimise aluseks on õppekava. Komisjon loodab, et seesugune lähenemine, kus õppe fookus on äriplaani koostamisel ning mitte väikeettevõtja kompetentside õpetamisel, on õppijatele õppe alguses selgitatud.

Kuna hindamise käigus leidsid kinnitust eelpool mainitud puudused, hindab komisjon "Õppekava ja õppekavaarenduse kriteeriumi "nõuded on põhiosas täidetud".

ÕPPEKAVA JA ÕPPEKAVAARENDUS: Nõuded on põhiosas täidetud

II ÕPPIMINE JA ÕPETAMINE

3. Koolitaja suunab õppijaid õppimise eest vastutust võtma.

Suunised: *Õppijad on kaasatud õppeprotsessi kujundamisel. See tähendab, et õppeprotsessi alguses on õppijatega läbi arutatud, mis on õppekava eesmärk, õpiväljundid, kuidas toimub õppimine ja hindamine ning kuidas antakse tagasisidet. Koolituse alguses on kaardistatud, milliste ootustega on õppijad koolitusele tulnud ning nende ootustega arvestatakse.*

ANALÜÜS

Koolitusasutuse eneseanalüüsis on kirjas, et koolitajad toetavad õppijat õppeprotsessis. See leidis ka vestluses koolitajatega kinnitust - õppeprotsess arutatakse õppijatega läbi, kuulatakse õppijate soove ning püütakse nendega ka arvestada, tehes kohandusi õppeprotsessis. Näiteks on õppijad soovinud põhjalikumalt juhendamist finantsprognoosi koostamisel, mida koolitajad on ka eraldi Zoomi vahendusel personaalselt toetanud.

Asutuse eneseanalüüsi kriteeriumis 3 öeldakse, et õppijad on kaasatud õppeprotsessi kujundamisel ning koostöös teiste osapooltega ka õppekavade väljatöötamise ja arendamise. Õppida soovijad täidavad enne koolitusele asumist sooviavalduse (tõend 4), milles kirjeldavad oma ootusi koolitusele, vastates küsimustele "miks nad soovivad koolitusel osaleda" ja "kuidas planeerivad õpitut rakendada". Veebisuhtluses kinnitas asutuse koolitusjuht, et kõigi koolitusel osalemiseks sooviavalduse (tõend 4) esitajatega viiakse enne koolituse algust koolituse koordinaatori poolt lisaks läbi vestlus, mille käigus täpsustatakse õppija eesmärgid ning millise õppe- või tunniplaani alusel õppimine toimuma saab. Eneseanalüüsi põhjal aitab koolituse-eelne vestlus asutusel ja koolitajatel paremini õppija vajadusi kaardistada ning koostada õppeplan, mis vastab konkreetse õppija vajadustele ja võimalustele.

Eneseanalüüsis öeldakse, et õppeprotsessi alguses selgitatakse õppijale, mis on õppekava eesmärk, õpiväljundid, kuidas toimub õppimine ja hindamine ning kuidas antakse tagasisidet. Eneseanalüüsisist selgub ja veebivestlusel on kinnitanud nii koolitusjuht kui koolitajad, et õppeprotsessi käigus on õppijatel võimalus kontakteeruda nii koolitajatega kui ka koolitusasutuse töötajatega.

Komisjoni hinnangul on koolitusasutuse, koolitajate ja õppijate vaheline suhtlus eesmärkide, õpiväljundite, hindamise aluste ning tagasiside kohta tagatud ja õppijad saavad koolitust alustades piisava info koolituse korralduse kohta. Õppijad saavad ja neilt kogutakse õppetöö käigus tagasisidet õppe tulemuste ja õppes edenemise kohta ning tehakse võimalusel muudatusi või parandusi. Koolitajad arvestavad õppijate eripäradega ja vajadustega ning õppe läbiviimisel ollakse võimalusel paindlikud.

Tugevused

- 1) Lisaks sooviavalduse täitmisele viiakse asutuses enne koolituse algust läbi personaalne vestlus, mille abil selgitatakse välja õppija individuaalsed vajadused. Õppimise protsess on paindlik ja õppijat arvestav.

4. Koolitajad kasutavad õppekava elluviimisel asjakohaseid õppemeetodeid, mis toetavad õppijat õpiväljundite saavutamisel.

Suunised: Koolitaja lähtub koolituse läbiviimisel õppekavast ja toetab õppijat õppe protsessis. Kui koolitust viib läbi mitu koolitajat, on koolitajad koostöös läbi arutanud terve koolituse sisu ja tagavad, et koolitus moodustab õppija vaates terviku.

Õppemeetodid on asjakohased: nende valikul on arvestatud koolituse eesmärgi, õpiväljundite ja sihtrühmaga ning need toetavad õppijat õpiväljundite saavutamisel. Koolitaja kasutab õppekava eesmärkide saavutamiseks paindlikke ja vaheldusrikkaid ja õppijate eripärasid arvestavaid lähenemisviise, mis toetavad õppijate õppimist ning õpioskuste arengut.

ANALÜÜS

Asutuse eneseanalüüsisist selgub, et koolitusasutuses sõltub õppemeetodite valik eelkõige konkreetse õppekavas kavandatud eesmärkidest, koolituse sisust, sihtrühmast, õpiväljunditest ja eripäradest. Veebivestluses asutuse koolitusjuhiga selgus, et koolitusasutus tagab kvalifitseeritud koolitajad, kes kasutavad kaasaegseid aktiiv- ja praktilise õppe meetodeid (sh digiõppe meetodid) ja –materjale, et toetada täiskasvanud inimese õppimist ja õpioskuste arendamist ning aidata õppijatel saavutada õppekava eesmärgid, arvestades nende iseärasusi ja toetades nende individuaalset arengut. Eneseanalüüsis kriteerium 4 osas on öeldud, et koolitusasutuse juhtkond ja koolitusjuht toetavad koolitajate omavahelist koostööd. Kui ühte õppekava viib läbi mitu koolitajat, siis valitakse juhtiv koolitaja, kes koordineerib teiste koolitajate tööd. Kõikide koolitajate tööd koordineerib koolitusjuht. Veebivestluses koolitajatega kinnitati, et omavaheline suhtlus on väga aktiivne. Vestluse käigus selgus, et hinnatava koolituse läbimisel koostavad õppijad äriplaani, mille abil on võimalik alustada oma ettevõtte rajamist ja vajadusel taotleda ettevõtluse alustamise toetust. Koolitajatega vestlusest selgus, et nende omavaheline koostöö õppija õpieesmärgi saavutamisel/äriplaani koostamise käigus on tihe ja vastavalt vajadusele on võimalus teha koolitusprotsessis muudatusi.

Hinnatava õppekava koolitusrühmade suurus on asutuse sõnul seni olnud maksimaalselt 4 inimest, mis on võimaldanud õppijatele individuaalset ja paindlikku õppeprotsessi läbiviimist. Hinnatava õppekava alusel viib koolitust läbi mitu koolitajat, st koolituse teemavaldkonnad on koolitajate vahel jaotatud. Veebivestlusest koolitajatega selgus, et suheldakse omavahel, et anda tagasisidet, millised on õppijate

olemasolevad teadmised, milline on õppes edenemine ja millistel teemadel vajavad õppijad põhjalikumalt juhendamist. Koolitajate sõnul täiendavad nad saadud info põhjal jooksvalt ka oma õppematerjale.

Õppemeetoditena on õppekavas nimetatud:

1. Auditoorne töö, mis toimub praktiliste näidete varal (kontakttunnid vahelduvad praktiliste ülesannetega, mis aitavad uusi teadmisi kinnistada). Praktiliste ülesannete põhjal valmib terviklik äriplaani, mille iga osa koostatakse kontakttundides reaalsete äriideede põhjal. Koolitatavaid nõustatakse koolituse käigus äriplaani koostamise ja edasiarendamise osas ning teistes koolitusega seotud teemade osas.
2. Praktika koolikeskkonnas, st praktiliste tegevuste sooritamine koolitaja juhendamisel (rühmatöö, kaasuste lahendamine, diskussioon, arutelud, juhtumi analüüs, äriplaani osade vormistamine arvutil ja paberandjal, nõustamine, seminarid).
3. Iseseisev töö, mis sisaldab kodutööd vastavalt koolitaja poolt antud ülesannetele koolitajapoolse tagasisidega (konkurentsianalüüsi, riskianalüüsi, tegevuskava, turundus- ja müügiplaani koostamine jt). Äriplaani koostamine: iga osaleja koostab isikliku äriplaani. Äriplaani koostamine toimub etapiviisiliselt paralleelselt koolitusega. Koolituse lõpuks on õppijal valminud äriplaani, mille alusel on võimalik ettevõtlusega alustada ja mida on võimalik esitada toetuse saamiseks.

Õppemeetodina kasutatakse eneseanalüüsi kirjeldatu põhjal aktiivõpet, tehakse praktilisi ülesandeid, viiakse läbi diskussioone, tehakse rühmatöid, kaasuste lahendamist, juhtumi analüüsi ja seminare. Komisjonil tekkis, eelkõige koolitusrühmade suuruse seisukohalt (eneseanalüüsi toodud näide: „Ettevõtluse alused koos äriplaani koostamisega“ õppekava: maksimaalne täiskasvanud õppurite arv rühmades on 4 inimest, et tagada õppijatele individuaalse lähenemise äriplaani koostamisel), küsimus rühmatööde ja seminaride läbiviimise võimaluste kohta. Asutuse poolt esitatud tagasiside ankeedis (tõend 9) on kirjas ja vestlusel kinnitas ka asutuse koolitusjuht, et aastatel 2019 ja 2020 on koolitus läbi viidud ühe õppijaga. Koolitusjuhi sõnul sellisel puhul seminare ja rühmatöid õppemeetodina ei kasutata, kuid diskussioon on võimalik ka õppija ja koolitaja vahel.

Komisjoni hinnangul sobivad õppemeetodid õpiväljundites kirjeldatud oskuste ja teadmiste edasiandmiseks. Komisjoni hinnangul on koolituse käigus kasutusel mitmekesised õpetamise meetodid, lähenemisviis on õppija õppimist toetav.

Asutuse sõnul on kasutusel paindlikud õppevormid, koolitust on võimalik läbi viia kontakt-, veebi ja hübriidõppena. Koolitusjuht kinnitas vestlusel, et koolitajatele viiakse läbi täiendkoolitusi, muuhulgas on õpetatud näiteks Zoom keskkonna kasutamist. Võttes arvesse, et koolitust viiakse vastavalt vajadusel läbi ka veebiõppe teeb komisjon ettepaneku lisaks Zoomi kasutamisele pakkuda koolitajatele erinevate digiõppe meetodite ja -keskkondade koolitust. Neid pole koolitusasutus oma eneseanalüüsi õppemeetodite ja ressursside all välja toonud.

Tugevused

- 1) Täiskasvanud õppijate õppetöö planeerimisel arvestatakse nende töögraafikutega ja rakendatakse individuaalset lähenemist ka haridustasemest lähtuvalt.
- 2) Koolitajate omavaheline koostöö on järjepidev ja koostöös suudetakse teha õppijate vajadustest lähtuvaid muudatusi õppeprotsessis.

Arenguvõimalus

- 1) Lisaks Zoomi kasutamisele oleks komisjon hinnagul asjakohane erinevate digiõppe meetodite ja -keskkondade koolitus koolitajatele, neid pole koolitusasutus oma eneseanalüüsis õppemeetodite ja ressursside all välja toonud.

5. Õppekavas on sätestatud lõpetamise tingimused ja väljastatavad lõpudokumendid. Õppija saab koolitajalt tagasisidet oskuste, teadmiste ja hoiakute omandamise kohta. Tunnistuse andmise korral hinnatakse kõikide õpiväljundite saavutamist.

Suunised: Lõpetamise tingimused on asjakohased ja lõpetamise dokumentide väljastamisel lähtutakse seaduse nõuetest ([täienduskoolituse standardi § 2 lõike 1 punktis 9 ja § 3 lõigetes 1 ja 2](#)). Kui koolituse lõpus antakse tunnistus, siis on alati hinnatud kõikide õpiväljundite saavutamist ja antud selle kohta õppijale tagasisidet. Hindamine on läbipaistev ja objektiivne ning toetab õpiväljundite saavutamist. Kui koolitus lõpeb tõendiga, siis annab koolitaja igale õppijale arengut toetavat tagasisidet oskuste, teadmiste ja hoiakute omandamise kohta. Hindamine ja tagasiside andmine toimub kas õppeprotsessi käigus või lõpus.

ANALÜÜS

Õppekava edukaks läbimiseks peab õppija õppekava kohaselt osalema vähemalt 70% õppetundides, praktilistes töödes ja seminarides; esitama kõik nõutavad tööd ning iseseisvalt tehtud tööd, sooritama kõik vajalikud ülesanded ja testid. Koolituse lõpuseminaril toimub äriidee ja -plaani esitlemine ning selle kaitsmine. Positiivse tulemuse saavutamiseks tuleb väljundipõhises hindamises täita kõik hindamiskriteeriumid. Kasutatakse mitmeeristavat hindamist.

Eneseanalüüsis on kirjas, et koolituse käigus ja koolituse lõpetamisel annab koolitaja õppijale õpiväljundite saavutamise osas tagasiside, et õppija saaks ise ja vajadusel koos koolitajaga analüüsida õpiväljundite saavutamist (sh tõendi väljastamisel).

Hinnatava õppekava punktis 8 "Õppe lõpetamise tingimused" on öeldud, et koolituse läbimisel väljastatakse kas tunnistus või tõend. Tunnistus väljastatakse õppekava kohaselt õppijale juhul, kui õppija on osalenud vähemalt 70% õppetundidest ja koolituse käigus hinnati õpiväljundite saavutatust ja õppija saavutas kõik õppekava lõpetamiseks nõutud õpiväljundid. Tõend väljastatakse koolitusel osalemise või selle läbimise kohta õppekava alusel kui õppija on osalenud vähem kui 70% õppetundidest ja koolituse käigus ei hinnatud õpiväljundite saavutatust või kui õppija ei saavutanud kõiki õppekava lõpetamiseks nõutud õpiväljundeid.

Õppekava punktis 7 "Hindamise ja õppe lõpetamise tingimustes" on öeldud, et õppekava edukaks läbimiseks peab õppija osalema vähemalt 70% õppetundides, praktilistes töödes ja seminarides, esitama kõik nõutavad tööd ning iseseisvalt tehtud tööd, sooritama kõik vajalikud ülesanded ja testid. Siinjuures ei ole ka eneseanalüüsis seminaride mahtu, praktiliste tööde hulka, nõutavaid töid ega iseseisvalt tehtavaid töid, vajalike ülesannete ja testide õppe sisu täpsustatud. Koolitajad ja koolitusjuht kinnitasid, et koolituse alguses räägitakse õppijatele kõigist nõuetest ja tingimustest.

Vaadanud üle asutuse poolt esitatud eneseanalüüsi, arvestades veebisuhtluses kuuldu ja koolitusasutuse veebilehel olevate õppekorralduse- ja kvaliteedi aluse dokumentidega, hindab komisjon õppe lõpetamise tingimuste kirjelduse rahuldavaks.

Õppekavas on punktis 7. Hindamine ehk õppe lõpetamise tingimused kirjeldatud kolme hindamismeetodit:

1. Kirjalik test (hõlmab kõiki läbitud teemasid), mille hindamiskriteeriumiks on märgitud test, mis on arvestatud, kui 60% küsimustest on õigete vastustega.
2. Praktiliste ülesannete lahendamine: finantsproгноoside koostamine, lepingute ja ametijuhendi koostamine, toote/teenuse arendusplaani koostamine; iseseisev töö: tegevuskava koostamine, turundus- ja müügiplaani koostamine, personali värbamis- ja valikuplaani koostamine, eneseanalüüsi koostamine.
3. Äriidee ja äriplaani esitlemine ning selle kaitsmine lõpuseminaril.

Vestlusel rääkisid koolitajad, et koolituse käigus lahendatakse ülesandeid ja koostatakse näiteks finantsproгноosid, mille kohta koolitajad annavad õppijatele tagasisidet. Hindamismeetodina kasutatava testi kohta rääkisid koolitajad, et test koostatakse kõigi koolitajate poolt väljapakutud küsimustest. Mõnel juhul tehakse test iga mooduli lõpus ja mõnikord ühe testina kõigi teemade läbimisel. Testi on tehtud nii suuliselt kui kirjalikult. Nimetatud hindamismeetod on komisjoni hinnangul õpiväljundite hindamiseks sobilik, kuid ühest arusaamist testi läbiviimise kohta vestlusest ja dokumentidest ei selgunud, mistõttu soovitab komisjon asutusel kokku leppida ühtne lähenemisviis (millal ja kuidas testi läbi viiakse).

Ülejäänud kaks õppekavas nimetatud hindamismeetodit (praktiliste ülesannete lahendamine, äriidee ja äriplaani esitlemine ning selle kaitsmine lõpuseminaril) on käesoleva õppe kontekstis sobilikud. Eneseanalüüsis on kirjas, et õpiväljundeid 1, 4 ja 5 hinnatakse nimetatud testiga. Siinkohal juhib komisjon taaskord tähelepanu, et viies õpiväljund väljub koolituse ajaraamidest ning seetõttu ei ole seda võimalik ka testiga (ega muul moel) hinnata.

Praktiliste ülesannete lahendamise meetodi hindamise kohta on õppekavas kirjas, et hinnatakse, kas õppija saab hakkama ülesannete täitmisega. Mõõdikuna on kirjutatud, et praktilised ülesanded on täidetud korrektselt, nõuetele ja juhenditele vastavalt.

Äriidee ja äriplaani esitlemine ning selle kaitsmine lõpuseminaril meetodi hindamiseks tuleb õppekava kohaselt õppijal tõendada, et ta oskab välja töötada ellu rakendatavad äriidee. Komisjoni hinnangul on õppekavas esitatud äriplaani tagasisidestamine mõõdikud hindamismeetodi hindamisel kasutatavad.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- 1) Hinnatavas õppekavas ei ole võimalik hinnata viiendat õpiväljundit "korraldab ja juhib ettevõtte äritegevust". Tunnistuse väljastamiseks on vajalik hinnata kõigi õppekavas kirjeldatud õpiväljundite saavutamist. Selleks tuleb õppekavas viies õpiväljund ümber sõnastada viisil, mis võimaldaks seda koolituse ajaraamides õpetada ja hinnata vastavalt.
- 2) Hindamismeetodina kasutusel oleva kirjaliku testi puhul puuduvad selge asutusesisene (st koolitajate ja koolitusjuhi vahel) otsus, kuidas ning millal viiakse test läbi (kas test on kirjalik või suuline, kas seda viiakse läbi iga teema/mooduli lõpus või kogu õppekava läbimisel). Õppija jaoks on oluline mõista, mis hetkel ning kuidas test läbi viiakse, seega soovitab komisjon läbiviimise tingimused asutusesiseselt koolitajatega kokku leppida ning selgelt väljendada ka õppekavas.

6. Õppijatelt kogutakse tagasisidet õppimisele ja õpetamisele ning tulemusi analüüsitakse ja arvestatakse õppeprotsessi parendamisel.

Suunised: *Õppijaid innustatakse andma koolitajale tagasisidet õppimise ja õpetamise protsessi kohta. Tagasisidet kogutakse süsteemselt. Tagasiside küsimused kajastavad koolituse erinevaid aspekte, näiteks õppijate rahulolu õppesisu, meetodite, hindamise, õppe mahu ja koolitajaga. Tagasiside tulemusi analüüsitakse ja arvestatakse õppeprotsessi parendamisel.*

ANALÜÜS

Asutuse õppekorralduse aluste punktis 4.4.7. on kirjas, et õppija annab koolituse lõpus koolitusele tagasisidet. Koolituse kohta tagasiside saamiseks täidavad lõpetajad koolituse lõpus ankeetküsimustiku, mille täitmine on "Kvaliteedi tagamise aluste" punkti 5.6 kohaselt anonüümne ja vabatahtlik.

Komisjon tähelepanu, et sama dokumendi punktis 2.17 töötleb asutus isikuandmeid vastavalt isikuandmete kaitse seaduse § 6, mis ütleb, et isikuandmeid töödeldakse "teadus- ja ajaloouringu ning riikliku statistika vajadusteks". Arvestades, et tegu on eraettevõttega, mis ei tegele teadus- ja ajaloouringutega ega riikliku statistika koostamisega, ei ole seesugune viide kohane.

Tagasisidet kogutakse nii suuliselt kui kirjalikult. Koolitusasutus on esitanud tõendusmaterjalina ka tagasiside ankeetide näidised (tõendid 5-7). Jooksvalt küsitakse tagasisidet nii õppeprotsessi käigus, teemade läbimisel kui ka koolituse lõpus. Tagasisidet küsitakse nii õppijatelt kui koolitajatelt ning asutus on esitanud sellekohase tõendusmaterjalina ka tagasiside koondi hinnatava õppekava lõpetanud õppijatelt. Tagasiside ankeet tuleb õppijal täita koolituse sisu kohta moodulite kaupa, tervikuna koolituse kohta ja iga koolitaja kohta eraldi.

Esitatud on ka tagasiside ankeet koolituse lõpetanutele, mille eesmärgiks on eneseanalüüsi kohaselt "uurida, kuidas läbitud koolitus oli neile kasulik ja aitas neil töökoha saamiseks" (tõend 8), mille täitmise tingimuste ja analüüsi kohta komisjonil tagasiside puudub. Lisaks juhib komisjon tähelepanu, et koolituse lõpetanute tagasiside küsitlus palub õppijal märkida oma nime (töökoha ja soovi korral kontaktandmed), mistõttu selle ankeedi puhul ei ole tegemist anonüümse vormiga. Komisjoni hinnangul ei ole seesugune andmete kogumine eesmärgipärane ning on vastuolus andmekaitseseadusega.

Koolitajad arvestavad õpeteemade lõpus saadava õppijate tagasisidega. Koolitusjuhi sõnul, mida kinnitasid ka koolitajad, teavitatakse õppijatelt saadud tagasiside tulemustest ka koolitajaid. Koolitusjuhilt saadud info põhjal on õppijate tagasiside alusel asutus ühel korral ka koolitaja välja vahetanud.

Eneseanalüüsist selgub, et kooli juhtkond ja koolitusjuht külastavad õppetunde, õppijate tagasiside ja õppetöö jälgimisel tehtud tähelepanekute põhjal tehakse järeldused ning teavitatakse neist ka koolitajaid. Tagasiside küsimustik võimaldab asutuse sõnul koolitajal mõista, mis on käsitletavas teemas õppimist toetanud või millise õpetamise aspektiga tuleb koolitajal rohkem tegeleda.

Asutus on välja toonud eneseanalüüsis mitmeid näiteid, kuidas õppijate tagasisidega on arvestatud õppeprotsessi kujundamisel. Näiteks "Viimastel aastatel sotsiaalmeediakanalite kasutamine turundusvahendina on muutunud populaarsemaks. Sotsiaalmeedia efektiivse kasutamise korral on võimalik jõuda suurema hulga potentsiaalsete uute klientideni väiksemate kuludega ning luua tugevamat sidet olemasolevate klientidega. Õppijatelt saadud tagasisidest lähtuvalt on õppekava

„Ettevõtluse alused koos äriplaani koostamisega“ moodulisse 1 „Äritegevuse kavandamine“ teemasse “1.3. Toode/teenus ja turundus” lisatud sotsiaalmeedia turundus (e- turundus) ja on kaasatud koolitaja, kes on sotsiaalmeedia turunduse (e-turunduse) valdkonna spetsialist.”

Komisjoni hinnangul on tagasiside süsteem asutusel olemas ja seda rakendatakse süsteemselt. Tagasiside ankeetide küsimused kajastavad valdavalt kinniste küsimustega, mida saab soovi korral vabas vormis kommenteerida, koolituse erinevad aspekte, nt õppijate rahulolu õppesisu, õppemeetodite, õppemahu ja koolitajatega. Hindamise kohta tagasisidet ei küsita. Tagasiside tulemusi analüüsitakse ja arvestatakse õppeprotsessi parandamisel.

Komisjon juhib tähelepanu, et tagasiside ankeetide hulk, mille täitmist õppijalt oodatakse on tavapärasest suurem. See jättis komisjonile mulje, et tagasisidet küsitakse igal võimalikul juhul, kokku nelja erineva ankeediga, millele lisanduvad vestlused, mille käigus samuti tagasiside küsitakse. Komisjonile jäi ebaselgeks erinevate ankeetide eesmärgipärasus ning tagasiside korduva küsimise vajalikkus. Soovitame koondada küsimustikke, optimeerida küsimusi mõeldes nende eesmärgipärasusele, et vältida õppijale pandavat kohustust korduvalt sama informatsiooni väljendada.

Arenguvõimalused

- 1) Tagasiside ankeetide hulk asutuses on tavapärasest suurem, ankeetides on esitatud suletud arvulise hinnangu küsimused, lisatud on võimalus kommenteerida. Komisjon soovib koondada küsimustikke, optimeerida küsimusi mõeldes nende eesmärgipärasusele, et vältida õppijale pandavat kohustust korduvalt sama informatsiooni väljendada.
- 2) Asutuse “Kvaliteedi tagamise aluste” kohaselt on tagasiside küsimustikud anonüümsed, kuid tagasiside ankeet kooli lõpetanutele küsib mitmesuguseid isikuandmeid. Komisjon soovib läbi mõelda nimetatud ankeedi ülesehituse ning andmete küsimise vajalikkuse ja seda ka vastajatele selgelt põhjendada, nagu seda nõuab isikuandmete kaitse seadus § 23.

KOONDHINNANG HINDAMISVALDKONNALE ÕPPIMINE JA ÕPETAMINE

Komisjoni hinnangul teavitatakse õppijaid koolituse sisust ja koolituse korralduslikust poolest. Samuti mõistavad koolitajad oma rolli ja teevad omavahel koostööd saavutamaks õppijatele oodatavat positiivset tulemust, st äriplaani koostamisel toimub koostöö. Asjakohased õppemeetodid toetavad üldiselt õpiväljundite saavutamist. Koolitaja selgitab õppijatele nii temale esitatud ootusi ja vastutust kui koolitaja rolli nende ootuste täitmise toetamisel.

Õppija saab õppetöö käigus tagasisidet oma edenemise kohta ja koolitaja arvestab õppijate vajaduste ning eripäradega ja on oma tegevustes paindlik. Komisjoni hinnangul on õppekavas kirjas koolituse lõpetamise tingimused ja väljastatavad dokumendid nii nagu täienduskoolituse standard seda ette näeb. Hindamiseks valitud meetoditega on võimalik ära hinnata enamike, kuid mitte kõikide õpiväljundite saavutamist. Tõendusmaterjali põhjal ei ole selgust, millal ja kuidas viiakse läbi õppekavas hindamismeetodina nimetatud kirjalik test (hõlmab kõiki läbitud teemasid). Komisjon soovib asutusel omavahel kokku leppida selged põhimõtted testi läbiviimiseks. Õppijale antakse õppetöö käigus või lõpus tagasisidet tema õpingutes edenemise kohta.

Komisjoni hinnangul on asutusel on tagasiside süsteem välja töötatud ja toimib ning koolitajal on olemas tõendusmaterjal, mis seda kinnitab. Koolitusasutus on esitanud näited selle kohta, et õppijate tagasiside põhjal on tehtud õppeprotsessis ja koolitusmaterjalides.

Kuna hindamise käigus leidsid kinnitust eelpool mainitud puudused, hindab komisjon “Õppimine ja õpetamine” hindamisvaldkonna nõuded põhiosas täidetuks.

ÕPPIMINE JA ÕPETAMINE: Nõuded on põhiosas täidetud

III KOOLITAJAD

7. Koolitajatel on koolituste läbiviimiseks vajalik erialane kvalifikatsioon, õpi- ja/või töökogemus ja täiskasvanute koolitaja pädevus. Info koolitajate kompetentside kohta on kättesaadav koolitusasutuse veebilehel. Koolitaja arendab regulaarselt oma erialaseid ja täiskasvanute koolitaja pädevusi.

Suunised: Info kõigi koolitajate kompetentsust tõendava kvalifikatsiooni, õpi- ja/või töökogemuse kohta on kättesaadav koolitusasutuse veebilehel ([TäKS § 11 lõige 2](#)). Veebilehel on koolitajate kompetentside kirjelduses lisaks erialasele kvalifikatsioonile ja varasemale töökogemusele märgitud asjakohane erialane ja täiskasvanute koolitamise alane enesetäiendamine. Koolitusasutus on määratlenud nõuded koolitajatele (sh praktikajuhendajatele) ning neid rakendatakse koolitajate (sh praktikajuhendajate valikul). Asutusel on olemas praktika läbiviimise põhimõtted. Koolitaja analüüsib oma tegevust, võttes mh arvesse õppijate tagasisidet, ning hoiab end kursis uuemate suundadega nii eriala- kui täiskasvanukoolituse valdkonnas.

ANALÜÜS

Asutuse eneseanalüüsis on kirjas, et koolitusi viivad läbi kvalifitseeritud koolitajad. Info kõigi koolitajate kompetentsust tõendava kvalifikatsiooni, õpi- ja/või töökogemuse kohta on kättesaadav koolitusasutuse veebilehel.

Koolitusasutuses on määratletud nõuded koolitajatele, mis on kirjas „Kvaliteedi tagamise alused“ dokumendis.

Koolitajate valik koolituse läbiviimiseks toimub koolitusasutuse andmebaasist ning kandidaatidelt tulnud avalduste alusel. Esitatud dokumentide, kvalifikatsioonikirjelduste (CV), töökogemuse ja töövestluse alusel määratakse kindlaks koolitaja kompetentsus. Koolitajate valiku kriteeriumiteks on:

1. haridust ja kvalifikatsiooni tõendavad dokumendid: koolitusasutuse poolt kaasatud koolitajad peavad omama kõrgharidust või olema aktiivselt tegutsenud õpetatavas valdkonnas ning omama vastava sisulist kogemust, mida nad on võimelised tõestama;
2. koolitaja oskused, läbitud täiskasvanute koolitaja koolitus ja soovitavalt omama ka täiskasvanute koolitaja kutset; töökogemus ja pädevus;
3. lisaks töövestluse tulemused, vajalik keeleoskus ja isikuomadused.

Eneseanalüüsist selgub ka, et koolitajate valikul on hindamiskriteeriumiks õppijate tagasiside koolituse läbiviimise kvaliteedile ning juhtkonna või koolitusjuhi poolt õppetundide külastamine. Koolitusasutuse koolitajad osalevad erialastel täiendkoolitustel, praktilistel töödel ja seminaridel õpetatavas õppeaines, et laiendada oma teadmisi erinevate õppemetoodikate osas ning omandada paremaid oskusi õppesisu edasiandmiseks. Koolitusasutus püüab võimalusel toetada koolitajate enesetäiendamist. Nii näiteks kinnitas vestlusel üks koolitajatest, öeldes, et koolitusasutus julgustas ja suunas teda täiskasvanute koolitaja kutset taotlema.

Koolitusasutus korraldab eneseanalüüsi põhjal koolitajate kvalifikatsiooninõuetele vastavuse igaaastase hindamise, lähtudes seejuures nii seadusega sätestatud kui ka koolitusasutuse enda kvaliteedi tagamise aluste nõuetest. Koolitajatele selgitatakse ka arendus- ja koolitusvajadused, vajadusel korraldatakse koolitamine (kui koolitamine on tasuline, siis hüvitatakse koolitusasutuse poolt) ning hinnatakse koolituse tulemusi.

KOONDHINNANG HINDAMISVALDKONNALE KOOLITAJAD

Vaadatud üle asutuse poolt esitatud eneseanalüüsi, arvestades veebisuhtluses kuuldu ja koolitusasutuse veebilehel olevate õppekorralduse- ja kvaliteedi aluse dokumentidega, leidis komisjon, et kriteeriumi puhul on seadusest tulenevad nõuded täidetud, s.t asutuse veebilehel on olemas vajalik info koolitajate kohta.

Kõikidel koolitajatel on tõendatult olemas vajalik kvalifikatsioon ning koolitajad tegelevad tõendatult pideva enesetäiendamisega. Koolitusasutus pakub koolitajatele enesearengu jaoks omalt poolt tuge nii tagasiside jagamise ja koos koolitajatega selle analüüsimisega kui ka koolituste näol. Koolitajad kasutavad neid võimalusi.

Komisjon hinnangul on “Koolitajad” hindamisvaldkonna nõuded täidetud.

KOOLITAJAD: Nõuded on täidetud

IV RESSURSID

8. Füüsiline ja/või digiõppe keskkond on asjakohane ja toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel.

Suunised: Füüsiline keskkond vastab tervisekaitse, töötervishoiu ja tööohutuse nõuetele ja on õppijatele ohutu. Koolituse kirjelduse juures on olemas info ruumide ligipääsetavuse osas. Veebikeskkonnas läbiviidava õppe puhul arvestatakse õppija vajadustega. Õppija toetamiseks õpiväljundite saavutamisel on kavandatud aja- ja asjakohased digitehnoloogilised lahendused, sh vajadusel e-õppe keskkond. Koolituse kirjelduses on nimetatud, milliseid tehnoloogilisi vahendeid õppijal on vaja, et veebiõppes osaleda.

ANALÜÜS

Asutuse veebilehel alajaotuses “Koolitusruumid” on kirjas, et koolitusasutuse koolitusklassid asuvad Tallinnas, aadressil Väike-Paala tn 2. Lisaks kasutatakse koostöölepingute alusel koolitusklasse Narvas, aadressil Vestervalli tn 4 ja Kerese tn 20. Eneseanalüüsis ja asutuse kodulehel alajaotuses “Kvaliteedi tagamise alused” on öeldud, et kõik koolitusasutuse poolt kasutatavad koolitusklassid vastavad tervisekaitse, töötervishoiu ja tööohutuse nõuetele. Arvestatakse ka võimalusel ja oma pädevuse piires erivajadustega õppijatega. Kõikides kasutatavates ruumides on tasuta WIFI kasutamise võimalus. Koolitusklasside ja hoonetele juurdepääsu kirjeldus ning fotod on leitavad asutuse kodulehelt alajaotuses “Koolitusruumid”. Õppijatega viiakse enne koolituse algust läbi vestlus, mille käigus räägitakse läbi ka digitehnoloogiliste vahendite vajadus ja õppija võimalused.

Eneseanalüüsis öeldakse et õppeprotsessi tagamiseks vajalike õppevahendite hulka kuuluvad tänapäevased koolitusvahendid (mugavad lauad ja toolid, kriiditahvlid, pabertahvlid, markertahvlid, dataprojektorid, sülearvutid, video ja audiotehnika jm). Elektroonsete vahendite töövõime tagatakse teenindusfirmaga sõlmitud lepingu alusel. Arvuti kasutamise võimaluseks on koolitusruumid varustatud Intel Core i3 16Gb RAM-arvutitega (10 tk), Lenovo ja Asus sülearvutitega (11 tk); operatsioonisüsteem Windows 10, MS Office 365. Arvutite eluiga on 3-5 aastat. Tarkvara valimisel eelistatakse tasuta variante, mis võimaldavad paigaldada alati viimaste versioonide programme. Vajadusel kasutatakse tasulist tarkvara, mida uuendatakse iga 2–3 aasta tagant. Igale koolitusele on ette valmistatud õppemetoodiline materjal eesti või vene keeles. Koolitusel osalejad saavad teemakohased jaotusmaterjalid paber kandjal kohapeal või elektrooniliselt. Õppematerjalid sisaldavad ka praktilisi ülesandeid ja koduste tööde kogumikke. Õppematerjalid on koolituse hinna sees ja kasutatakse autoriõiguse seadusega kooskõlas. Õppematerjalid (jaotusmaterjal) on kaasaegsed, sobiva raskusastmega ja toetavad koolituse eesmärgi saavutamist. Reaalajas toimuvate koolituste läbiviimiseks kasutatakse veebikeskkondi Zoom, Google Meet või Skype. Veebivestluses selgus, et hinnatava õppekava gruppide suurus (2-4) inimest võimaldab kõigile osalejatele paindlikult tagada just neile sobiva õpikeskkonna. Eneseanalüüsist selgub, samuti koolitusjuhi kinnitusele, on nii õppijatele kui koolitajatele tagatud IT-spetsialisti digitehnoloogiline tugi. Samuti korraldatakse koolitajatele asutuse poolt koolitused Zoom ja Google Meet turvaliseks kasutamiseks veebikoolituste läbiviimisel. Eneseanalüüsis nimetatakse ka võimalust vajaminevate tehniliste vahendite kasutamiseks õpperuumides kohapeal veebikoolitusel osalmise eesmärgil nendele õppijatele, kellel selleks isiklikud võimalused puuduvad.

KOONDHINNANG HINDAMISVALDKONNALE RESSURSID

Õppekava "Ettevõtluse alused koos äriplaani koostamisega" alusel toimub õpe nii kontaktõppena kui vajadusel ka veebipõhise õppena. Kasutusel on nõuetele vastavad õpperuumid ja veebipõhise õppe läbiviimise tingimused on tagatud. Komisjoni hinnangul vastab asutuse füüsiline keskkond tervisekaitse, töeteravishoiu ja tööohutuse nõuetele ning on õppijatele ohutu. Koolituse kirjelduse juures puudub küll info ruumide ligipääsetavuse osas, kuid see info on lihtsalt leitav kodulehel jaotuses "Koolitusruumid". Komisjon leiab, et asutuse poolt veebikeskkonnas läbiviidava õppe puhul arvestatakse õppija vajadustega. Kasutusel on aja- ja asjakohased digitehnoloogilised lahendused, sh vajadusel veebiõppe formaat. Koolituse õppekavas on kirjas asutuses kasutusel olevate koolituse käigus vajaminevate tehnoloogiliste vahendite ja õppematerjalide loetelu ning vajadusel veebikeskkonnas reaalajas toimuvate koolituste õppijale vajalikud tehnilised vahendid. Õppeks vajaminevate vahendite kohta saab õppija info koolitusele eelneval vestlusel. Komisjoni hinnangul on õppeks kasutatavad ruumid ja keskkonnad piisavad õppe kvaliteetseks läbiviimiseks ja õpiväljundite saavutamiseks. Asutus võimaldab õppijatele asjakohast tehnilist tuge.

Komisjon leiab, et asutuse poolt pakutavad õppekeskkonnad on õppijat toetavad, aja- ja asjakohased ning hindab "Ressursid" hindamisvaldkonna nõuded täidetuks.

RESSURSID: Nõuded on täidetud